

İSTANBUL ATIK MUTABAKATI

2013'ün Mayıs ayında İstanbul'da bir araya gelen dünyanın farklı bölgelerinden belediye başkanları ve seçilmiş yerel/bölgesel temsilciler olarak, küresel değişiklikler karşısında atık yönetimi stratejileri geliştirmek amacı ile işbu **İSTANBUL ATIK MUTABAKATI**'na katılıyoruz.

İstanbul Atık Mutabakatı ile atık yönetimi konusundaki farklılıkların bütüncül yaklaşımlarına öncülük etmeye ve genel olarak sürdürülebilir kalkınmaya katkı yaparak, artan dış etkenlerle mücadele etmek için kentlerimiz ve bölgelerimizin esnekliğini güçlendirmeye hazır olduğumuzu beyan ediyoruz.

BÖLÜM I- Yerel ve Bölgesel Hükümetler Bildirgesi ve Eylem Çağrısı

- Atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı, kısmen ya da tamamen özel sektöre devredilmiş olup olmamasından bağımsız olarak, kamunun sıkı kontrolü altında olmalıdır.
- Entegre atık yönetimi çevre ve insan sağlığı için önemlidir ve yerel, bölgesel ve ulusal hükümetlerin siyasi gündemlerinde gerekli öneme sahip olmalıdır.
- Entegre atık yönetiminin sürdürülebilir şekilde planlanmasında; yerel yönetimler, giderek önemi artan bir role sahiptirler.
- Yerel ve bölgesel düzeyde atıkların üretimi sonucu ortaya çıkacak problemleri çözmek ve küresel değişikliklere karşı uygun önlemleri almak için yeni ve kalıcı bir yaklaşım gereklidir. Atık yönetimi, hizmetlerinin hakça, optimum ve sürdürülebilir yönetimini, bütüncül bir yaklaşımı, eşgüdümlü faaliyetleri ve hükümetlerin farklı kademelerince sorumlulukların paylaşılmasını gerektirmektedir.
- Atıkların oluşumundan nihai bertarafına kadar uygun atık yönetimi ve çevreye duyarlı bertaraf sistemlerinin geliştirilmesi ve bilinçlendirme kampanyaları ile halkın eğitimi desteklenmelidir.
- Yerel ve bölgesel planlama ve tasarım çalışmalarında atık yönetim konusuna daha hassas bir şekilde eğilinmelidir.

- Atık yönetim hizmetlerinin sağlanmasının bir bedeli vardır. Bu bedel; makul fiyatlarla, adil bir biçimde ve özellikle de maliyetin geri dönüşü en yoksul kitlelere göre hesaplanarak sağlanmalıdır.

Belediye Başkanları ve seçilmiş yerel/bölgesel temsilciler olarak, taahhüt ettiğimiz faaliyetleri desteklemek adına ulusal hükümetlere ve uluslararası kuruluşlara ayrıca, şu çağrılarda bulunuyoruz:

- Atık yönetimi; atık toplama, işleme ve uzaklaştırma gibi temel unsurları yanında enerji, çevre koruma, kaynakların korunması, verimlilik artışı, istihdam gibi konularla bütünlük içinde ele alınması gerekmektedir. Atık yönetiminde sistem yaklaşımı, atıkların sadece insan çevresinden uzaklaştırılmasını değil; çevre ve insan sağlığının korunarak geliştirilmesiyle birlikte ekonomik kalkınmanın sağlanmasına da olumlu katkılar sağlamalıdır;
- Yerel ve bölgesel yönetimlerin, atık hizmetlerinin yerel ve bölgesel düzeyde idaresi için yeterli kişisel ve teknik becerilere, kurumsal kapasiteye, mali kaynaklara ve yasal yetkiye sahip olmasını sağlamak için, yetkilerin ve araçların etkin transferi suretiyle, bir diyalog ortamı oluşturulmalıdır. Yerinde yönetim ilkesi uyarınca, yerel yönetimler, tüm ilgili taraflarla danışmalarda bulunarak, çeşitli yönetim modellerinden birini seçme imkânına sahip olmalıdır;
- Yerel ve bölgesel yönetimlerin mali kaynaklara doğrudan ulaşımını kolaylaştırmak üzere yenilikçi finans mekanizmaları ve hukuki düzenlemeler geliştirilmelidir;
- Atık yönetim sistemlerini etkileyen gelecekteki nüfus, sanayileşme ve diğer gelişmelerin anlaşılması ve tahmini konusuna ulusal ve bölgesel düzeyde büyük önem atfedilmeli ve kazanılan bilgiler yerel yönetimlerle paylaşılarak, bu gelişmelerin yerel düzeydeki bağlantılarının yorumlanmasına yardımcı olunmalıdır.

BÖLÜM II – Yerel ve Bölgesel Yönetimlerin Taahhütleri

Etkin stratejilerin acilen geliştirilmesi gereğinin bilincinde olarak, kentler ve bölgeler, uygun yasal, kurumsal ve mali çerçeveler ile teknik ve insani kapasiteye ihtiyaç duymaktadırlar. Bununla birlikte, nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme, hızlı ekonomik kalkınma ve diğer baskılar katı atık yönetimi stratejilerini, mevcut siyasi ve sosyal sistemleri, çok hızlı şekilde etkilemektedir.

Bu nedenle, bizler, Belediye Başkanları ve seçilmiş yerel ve bölgesel temsilciler olarak **İSTANBUL ATIK MUTABAKATI**'ni, yerel ve bölgesel yönetimlerimiz adına imzalayarak; mevcut yetkilerimiz ve kapasitelerimiz dahilindeki her şeyi yapıp, zorluklara karşı hazırlanmak için açık siyasi irademizi beyan eder, atık yönetiminin gelişmesi için elimizden geleni yapacağımızı, yerel politika ve yaklaşımlarımızı atık yönetimi ile mevcut altyapının geliştirilmesinde sürdürülebilirliğin artırılmasına yönlendireceğimizi taahhüt ederiz.

Bu taahhüt, ulusal hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların, yerel ve bölgesel yönetimlerin atık yönetim hizmetlerine erişim ve atık sektöründe başarılı uyum önlemleri açısından

vazgeçilmez rolünü gerçek anlamda kabul edecekleri ve yakın gelecekte yerel ve bölgesel yönetimlerin çabalarının teknik ve hukuki açılardan etkin, ekonomik ve mali kaynaklarla desteklenebilir olması için gerekli siyasi reformları başlatacakları beklentisiyle yapılmıştır.

Taahhüdümüzü yerine getirmek için, siyasi görevimizi sürdürülebilir entegre atık yönetim hizmetlerine bütüncül ve katılımcı bir yaklaşım uygulamak ve şehir veya bölgemizde, ekteki rehber ilkeler temelinde, aşağıdaki faaliyetleri başlatmak amacıyla kullanacağız:

- Politik olarak sürdürülebilir atık yönetimde öncelikler ve amaçlarda kararlı olunması, yasal düzenlemelerin verimli ve etkili olmasına yönelik değerlendirmelerin yapılması;
- Sürdürülebilir entegre atık yönetim uygulaması ile ilgili temel zorlukların belirlenmesi ve uygulama üzerindeki iç ve dış baskıların bir değerlendirmesinin yapılması;
- Atık yönetim sistemleri konusunda orta ve uzun vadede yerel ve bölgesel yönetim politikalarının, stratejilerinin ve planlarının bir envanterinin çıkartılması;
- Atık yönetimde yer alan temel aktörler arasında diyalog geliştirilmesi;
- Görev alanımıza özel ve **İstanbul Atık Mutabakatı**'ndaki taahhütlerimizi yansıtan amaç ve ölçülebilir hedeflerin tanımlanması, izleme ve raporlama çerçevesi oluşturulması;
- Atık hizmetlerimizde somut bir iyileşme sağlamaya ve global değişimler karşısında yerel ve bölgesel esnekliğimizi güçlendirmeye yönelik planlarımızın oluşturulması.

Kapsamı yukarıda zikredilen bu protokolün takibi ve Sekretarya işinin yürütülmesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluğundadır. Kentlerimizin yukarıda belirtilen faaliyetlerin hayata geçirilmesinde karşılaştıkları zorlukları ve elde ettikleri ilerlemeleri, bu protokolün sorumluluğunu üstlenmiş olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin düzenleyeceği toplantılarda paylaşmayı ayrıca taahhüt ediyoruz.

EK:

Yerel ve Bölgesel bir Atık Eylem Planı için Rehber İlkeler

Bulgular

Yerel ve bölgesel yönetimler, kendi atık yönetim hizmetlerini etkileyebilecek zorluklar hakkında, aşağıdaki değerlendirmeleri yapmalıdır;

- İlgili taraflarla işbirliği halinde, nüfus artışı, sanayileşme, kentleşmeye bağlı değişimler ile ekonomik eğilimleri ve bunların sebep olacağı artan atık miktarı ve karakteristiğini belirlemek ve bu atıkların mevcut sistem içerisinde uygun teknolojiler ile bertarafını değerlendirmek;
- Atık yönetiminin gerek ulusal ve gerekse yerel düzeyde yetkin bir kurumsal altyapıya kavuşturulmasını sağlamak;
- Atık yönetimi hizmetlerine erişimi bulunmayan nüfusu tespit etmek;
- Atıklardan kaynaklanan sağlık sorunlarına en fazla açık nüfusu belirlemek;
- Atık yönetimi hizmetleri için gereken uygun finansman kaynaklarına ilişkin çalışma yapmak;
- Atıkların kaynağında ayrıştırılması ve geri kazanılabilecek atıkları ekonomiye kazandırmak;
- Sektörel baskılar da dahil olmak üzere, bütüncül yönetim karşısındaki engelleri tanımlamak;
- Atık hizmetleri konusunda gelecekteki ihtiyacı belirlenmek, problemleri tanımlamak ve analizini yapmak;
- Atık yönetimi hizmetinde, izleme ve denetim mekanizmasını sınırlı düzeyde bırakmamak;

Hedefler

Yerel ve bölgesel yönetimler hukuki yetkileri uyarınca ve tamamen gönüllü olarak, yerel koşullarına uyarlanmış somut ve ölçülebilir hedefler geliştirmelidir.

Önlemler

Geliştirilen hedefleri gerçekleştirmek için aşağıdaki önlemler göz önünde bulundurulabilir:

- Atık yönetiminde temel uygulayıcı birimler olan yerel ve bölgesel yönetimlerin kurumsal kapasitelerini geliştirmek, model atık yönetim birimleri oluşturmak ve bu yönetim birimlerinin yapılandırma ve işleyişindeki standartları belirlemek;
- Atık yönetimi konusunda çeşitli ilgili taraflar arasında bilgi akışının sürekli ve etkin kılacak önlemleri almak;
- Yerel ve bölgesel bazda denetim ve izleme faaliyetleri yaygınlaştırılmasını ve etkinliğini artırılmak;
- Geri kazanıma teşvik etmek ve atıkların kaynaktan ayrı toplanması için uygulanan/uygulanacak pilot projenin yaygınlaşmasını sağlamak;
- İnsan ve çevre sağlığı açısından yaygın bir tehdit unsuru olan tehlikeli atıklar ve tıbbi atıklar gibi özel atıkların alıcı ortama doğrudan verilmesinin önüne geçmek için acil önlemler almak;
- Sürdürülebilir atık yönetimi için gerekli altyapı yatırımlarında bulunmak;
- Atık bertarafına yönelik yenilikçi, çevre dostu ve yerel koşullara uyumlu teknolojileri kullanmak,

- Atığın uygun teknolojilerle bertaraf edilmesi ile kentlerde ve kırsalda yaşayan nüfusun sağlığına olumsuz etkisini ortadan kaldırmak
- Sanayi ve iş dünyası ile işbirliği yaparak, atıkların geri kazanımı veya yeniden kullanımını optimize etmek ve çevre kirliliğini sınırlamak, yönetmek ve kontrol etmek;
- Doğanın ve doğal kaynakların korunmasını sağlamak için mümkün olduğunca az atık üretilmesini sağlamak;
- Sosyo-kültürel olarak atık yönetiminde halk katılımı sağlanmak ve atık yönetimi konusunda meydana gelebilecek risklerle ilgili halkı bilgilendirme çalışmaları yapmak;
- Sürdürülebilir bir entegre atık yönetimi için gerekli stratejik planları oluşturmak ve uygulamak;
- Sürdürülebilir atık yönetimleri ve ekonomik kalkınmayı sağlamak için eğitim, öğretim ve teknoloji transferleri için teşvik unsurları sağlamak.